

Examenul național de bacalaureat 2024
Proba E. d)

Logică, argumentare și comunicare

Simulare

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de trei ore.**

I. TÉTEL (30 punct)

A. Îrja a vizgalapra az alábbi kijelentésekkel kapcsolatos helyes válaszok betűjelét! Csak egyetlen helyes válaszlehetőség létezik.

1. A bizonyítási eljárás a ... összessége:

- a. premissák, amelyekkel alátámasztjuk a tézist
- b. következtetések, amelyek segítségével a tézisből levezetjük a premissákat (alapot)
- c. következtetések, amelyek segítségével a premissákból (alapból) levezetjük a tézist
- d. tézisek, amelyekkel alátámasztjuk a premissákat

2. Az „Egyetlen kisállat sem nem-kedvelt a gyerekek által, abból a tényből kiindulva, hogy minden kisállat kedvelt a gyerekek által” következtetés:

- a. egyszerű megfordítás
- b. érvényes átalakítás
- c. szillogizmus
- d. esetlegességen alapuló megfordítás

3. Az orvos és a fiatal fogalmak között az alábbi logikai viszony áll fenn:

- a. metsző
- b. azonossági
- c. alárendeltségi
- d. ellentétes

4. A „Minden elektromos autó környezetkímélő autó.” kijelentés kvantora:

- a. minden autó
- b. minden elektromos autó
- c. vannak
- d. minden

5. A helyes osztályozás ama követelménye, miszerint egy bizonyos osztályon belül az elemek közötti hasonlóság fontosabb és számosabb kell legyen a különbségnél, az alábbi szabály betartásának tesz eleget:

- a. konzisztencia
- b. homogenitás
- c. világosság és pontosság
- d. teljesség

6. Tartalmi kör szempontjából az én testvérem fogalom:

- a. abszolút, elvont
- b. üres, általános
- c. relatív, konkrét
- d. általános, nem üres

7. A „Egyes íróeszközök (vannak) iskolai kellékek.” kijelentés logikai predikátuma:

- a. iskolai kellékek
- b. iskolai
- c. eszközök
- d. (vannak) iskolai kellékek

8. Az alábbi kijelentés az egyetemes állító kijelentés példája:

- a. A legtöbb művészfilm vígjáték.
- b. Sok sportág kellemes tevékenység a fiatalok számára.
- c. Minden sikeres érettségi vizsgát tett diák középiskolát végzett.
- d. A mechanikus asztali órák nem sebességmérő műszerek.

9. „Az egyetemi oklevéllel rendelkezők egyetemet végeztek.” kategorikus kijelentés:

- a. részleges tagadó
- b. egyetemes tagadó
- c. részleges állító
- d. egyetemes állító

10. Az „Egyes növények virágok.” kategorikus kijelentés képlete:

- a. SaP
- b. SiP
- c. SeP
- d. SoP

20 pont

B. Adottak az A, B, C, D és E fogalmak olyan formán, hogy az **A** fogalom a **B** fogalomnak a fajfogalma és ugyanakkor a **C** fogalomnak a nemfogalma. A **D** fogalom metsző viszonyban áll az **A** és a **B** fogalmakkal, de ellentétes viszonyban a **C** fogalommal, amely ugyanakkor az **E** fogalomnak a nemfogalma. A **B** fogalom ellentétes viszonyban áll az **E** fogalommal.

1. Ábrázolja az Euler diagram-módszer segítségével, egyetlen közös diagramon, az öt fogalom közötti logikai viszonyt! **2 pont**

2. Állapítsa meg az A, B, C, D és E fogalmak közötti logikai viszony alapján, hogy az alábbi kijelentések közül melyek igazak és melyek hamisak (az igaz kijelentéseket **I** betűvel, míg a hamis kijelentéseket **H** betűvel jelölje):

- a) Minden C (van) A.   c) Egyetlen D sem C.   e) Egyetlen E sem C.   g) Egyetlen C sem E.
b) Minden B (van) A.   d) Minden D (van) E.   f) Némely C nem B.   h) Némely A nem B.

8 pont

II. TÉTEL

(30 pont)

Adottak a következő kijelentések:

- Egyetlen elnök sem király.*
- Minden vállalkozó kockázattűrő személy.*
- Egyes épületek műalkotások.*
- Egyes szakemberek nem az őket megillető tisztelettel bánnak az emberekkel.*

A. Alkossa meg formális és természetes nyelven egyaránt az 1-es kijelentés alárendeltjét, a 2-es kijelentés ellentétét, a 3-as kijelentés ellentmondóját és a 4-es kijelentés fölrendeltjét. **8 pont**

B. Alkalmazza a megfordítás és az átalakítás műveleteit, leszármaztatva a 2-es és a 3-as kijelentés helyes megfordítottját és átalakítottját formális és természetes nyelven egyaránt. **8 pont**

C. Alkossa meg formális és természetes nyelven egyaránt az 1-es kijelentés ellentétének az átalakított megfordítottját, valamint a 3-as kijelentés fölrendeltjének az átalakítottját. **6 pont**

D. Két tanuló, X és Y, a következőképpen vélekedik:

X: *Ha minden tigris macskaféle, akkor minden macskaféle tigris.*

Y: *Egyes gazdasági tevékenységek nem legálisak, mivel egyes gazdasági tevékenységek illegálisak.*

A fenti helyzetből kiindulva:

- írja le formális nyelven a két diák vélekedését; **4 pont**
- állapítsa meg a formalizált érvelések logikai helyességét/helytelenségét; **2 pont**
- magyarázza meg X tanuló érvelésének logikai helyességét/helytelenségét. **2 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

A. Adott a következő két szillogisztikus módozat: eae-2, iae-4.

a) Írja fel mindkét szillogisztikus módozatnak megfelelő következtetési sémát. **4 pont**

b) Alkosson természetes nyelven egy szillogizmust, amely megfelel az a) alpontban írt következtetési séma valamelyikének. **2 pont**

c) Ellenőrizze mindkét szillogisztikus módozat érvényességét a Venn-diagram módszer segítségével, ugyanakkor szögezze le a grafikus ábrázolás eredményéből, hogy milyen álláspontra jutott (például: érvényes szillogisztikus módozat/ érvénytelen szillogisztikus módozat) **8 pont**

B. Alkosson formális és természetes nyelven egyaránt egy érvényes szillogizmust, amellyel alátámasztja a következő kijelentést: „Néhány jármű környezetkímélő.” **6 pont**

C. Adott a következő szillogizmus: *Ha néhány választást nem bánunk meg, akkor néhány választás nem elhamarkodott döntés, tudva azt a tényt, hogy minden elhamarkodott döntést megbánunk.*

A fenti szillogizmusból kiindulva, állapítsa meg, hogy az alábbi kijelentések közül melyek igazak és melyek hamisak (az igaz kijelentéseket jelölje I-vel, míg a hamisakat H-val):

- A középfogalom elosztott a felső premisszában.
- A konklúzió részleges tagadó kijelentés.
- A felső fogalom elosztott a felső premisszában, ahogyan a konklúzióban is.
- A szillogizmus alsó fogalma az *elhamarkodott döntés*. **4 pont**

D. Adott a következő meghatározás:

A festészet az a tevékenység, amelyet a festők végeznek.

a) Említsen meg egyet a meghatározás szabályai közül, amelyet a fenti meghatározás megsért! **2 pont**

b) Nevezze meg a meghatározás egy másik szabályát, amely különbözik az a) pontban említettől **2 pont**

c) Alkosson egy olyan meghatározást, amelynek meghatározandó fogalma a „festészet”, és amely megsérti az említett szabályt! **2 pont**